

Aleg. 221.

Sprawozdanie

komisji przemysłowej o wniosku pła Rutowskiego i towarzyszy w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy krajowej z dnia 20. stycznia 1886. Dz. u. kr. Nr. 17. zapewniającej ulgi podatkowe w dodatkach do podatków dla nowo powstających zakładów przemysłowych.

Wysoki Sejmie!

W roku 1884. przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej na lat dziesięć uwolnienie od dodatków do podatków dla nowo powstających zakładów przemysłowych z gałęzi przemysłu w kraju dotąd nieistniejących, oraz dla nowo powstających zakładów z gałęzi przemysłu istniejących w kraju ale w drobnych dopiero zaczątkach, gdyby te fabryki były założone na większe rozmiary, zapewniały większy przerób surowych materiałów, zatrudniały większą ilość robotników a były urządzone pod względem technicznym według dzisiejszego stanu techniki. Nadto projektował Wydział krajowy, ażeby fabrykom istniejącym, założonym na małą skalę, przyjść w pomoc, zachęcić i do rozwoju pobudzić przez zapewnienie im częściowych ulg podatkowych, gdyby się rozwinęły, gdyby zaprowadziły nowoczesne urządzenia techniczne, powiększyły rozmiary produkcji, zatrudniały większą ilość robotników. Wydział krajowy wychodził z założenia, że łatwiej jest istniejące, mniejsze przedsiębiorstwo rozwinąć, aniżeli zakładać nowe.

Komisya sejmowa, której przedłożenie Wydziału krajowego zostało przekazaniem, przyjęła pierwszą część wniosku, co do ulg dla nowopowstających zakładów przemysłowych, zaś drugą część co do ulg dla istniejących przedsiębiorstw częścią dla braku czasu, częścią dla trudności, które się jej nasuwały, pominęła. Sejm uchwalił ustawę zapewniającą ulgi podatkowe nowo powstającym fabrykom; ustawa otrzymała Najwyższą sankcyę na dniu 20. stycznia 1886.

Ustawa ta zapewnia znakomite ulgi nowopowstającym zakładom przemysłowym z gałęzi przemysłu wyliczonym w ustawie, na rozwinięciu których przedewszystkiem krajowi i Sejmowi zależeć musiało. Uwalniając te zakłady od wszystkich dodatków do podatków prócz państwowych, zapewnia ustawa ta opust podatkowy bardzo znaczny, wynoszący połowę ciężaru podatkowego, jakiby ten zakład w danym razie ponosić musiał, gdyż dodatki od podatków na fundusz krajowy, indemnizacyjny, na cele powiatowe, gminne, wszystkie konkretny, wynoszą 90 do 100% podatków państwowych. Jeżeli się zaś zważy, że w innych krajach austriackich podatki gminne są bardzo znaczne, i same jedne wynoszą kilkadziesiąt procent a dochodzą wysokości kilkakroć wziętego podatku państwo-

wego, to niewątpliwie przedsiębiorca któryby w Galicyi fabrykę założył, pod względem podatkowym będzie w położeniu korzystniejszym.

Pomimo tego ustawa krajowa z dnia 20. stycznia 1886, nieodniosła dotąd zamierzonego skutku. Jedną z przyczyn była niedostateczna promulgacja zapewnionych przez kraj ulg i korzyści. Kiedy podobną ustawę wydaną w r. 1881, w Węgrzech ogłoszono we wszystkich językach, a staraniem węgierskiego rządu było, ażeby o każdej korzyści z tej ustawy i o innych ulgach i pomocach przyznanych przemysłowi dowiedział się kapitał i przemysł krajowy i obcy, a rezultatem było ściągnięcie i kapitału i przemysłu obcego do Węgier, to ustawa krajowa z dnia 20. stycznia 1886, zapewniająca tak znaczne ulgi podatkowe przemysłowi, ogłoszona w Dzienniku ust. kraj. przeszła nieopstrzeżenie, nieznaną po za krajem, a nawet w kraju wiadomość o niej nie wszędzie doszła.

Drugą przyczyną, że ustawa ta nie wywołała jeszcze przewidywanych rezultatów było, że ogranicza się ona do nowopowstających fabryk, a pomija istniejące, któreby się przy odpowiedniej zachęcie rozwinąć mogły.

Ażeby tym brakom ustawy i jej wykonania zaradzić, wniósł poseł Rutowski i towarzysze na dniu 30. października wnioski z projektem zmiany niektórych postanowień ustawy z d. 20. stycznia 1886 w tym kierunku, ażeby zapewnić zakładom przemysłowym w kraju istniejącym, któreby w ciągu lat pięciu wprowadziły najnowsze urządzenia fabryczne, powiększyły znacznie zdolność produkcyjną fabryki, uwolnienie od całej zwyczajki dodatków do podatków, któraby wypadła do zapłaty wskutek zwiększenia przedsiębiorstwa przemysłowego.

Nadto wnosi p. Rutowski następujące rezulucye:

1) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby ustawę krajową z dnia 20. stycznia 1886 o uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, a jeżeli niniejszy projekt ustawy stanie się ustawą i uzyska Najwyższą sankcyę, tę ustawę podał do publicznej wiadomości, nie ograniczając się na dziennik ustaw krajowych, a to w pismach krajowych i zagranicznych.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał, czy i które fabryki, które z ulg przynależnych ustawą krajową z dnia 20. stycznia 1886 z niewiadomości o jej istnieniu, lub innych powodów, dotąd nie korzystały, i ażeby tymże zakładom ulgi ustawą zapewnione przyznał *ex officio*.

3) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby z wykonania ustawy z dnia 20. stycznia 1886 na najbliższej sesji sejmowej zdał sprawę.

Komisya przemysłowa wywody i wnioski uznaje za słuszne. Pomimo tylu przeciwności posiada kraj nasz w zaczątkach, na małe rozmiary, szeregi drobnych przedsiębiorstw, niedostatecznie urządzonych, walezących z trudnościami, z pomiędzy których, jedną z największych jest ciężar podatkowy, który przy fiskalizmie, nierówności i niesprawiedliwości wymiaru z jednej, a wysokości dodatków krajowych, indemnizacyjnych zwłaszcza z drugiej strony, staje się często zaporą wszelkiego rozwoju przedsiębiorstwa przemysłowego.

Gdyby jednak tym przedsiębiorstwom zapewnić na szereg lat znaczniejsze ulgi podatkowe, to nie ma wątpliwości, że byłaby to zachęta znakomita i skuteczna. Przykład ustawodawstwa węgierskiego, które w ciągu niewielu lat tak świetne wywołało już rezultaty, zaszczerpiło szeregi nowych gałęzi przemysłu i rozwinęło do rozmiarów fabrycznych, a często do rozmiarów eksportowego i światowego przemysłu szeregi przedsiębiorstw drobnych przedtem, (artykuł LI. ustawy z r. 1870 przyznający uwolnienie od domowego podatku domom mieszkalnym robotników fabrycznych, będących własnością fabrykantów, a wynajmowanym robotnikom bez czynszu, dalej częściom budynków fabrycznych i innym zabudowaniom niemieszkalnym; — artykuł XLIV. ustawy z r. 1881 o ulgach, które mogą być przyznane przez państwo narodowej przemysłowi), — przykład ten świadczy niezbicie, że zachęcenie istniejących przedsiębiorstw do rozwoju jest skuteczniejsze, jak ulgi zapewnione nowo powstającym.

Na tymże samym gruncie stała rumuńska ustawa z d. 26. maja 1887 (*lex Costinescu*) która zapewnia przedsiębiorstwom nowym i istniejącym znakomite ulgi, a wywołała już bardzo znakomity ruch przemysłowy.

Uznając to wszystko, komisya sądzi, że należy ustawę krajową z dnia 20. stycznia 1886 w tym kierunku rozszerzyć. Gdy jednak Węgry i Rumunia idą tak daleko, że uwalniają nowo powstające i istniejące, a rozszerzające się fabryki od całej należytości podatkowej, to komisya przemysłowa, zgodnie z wnioskiem p. Rutowskiego, sądzi ze względu na ekonomiczny stan gospodarstwa autonomicznego, że tak daleko pójść nie można. Kraj i inne ciała autonomiczne mogą w interesie wytworzenia i rozszerzenia przemysłu, rozbudzenia produkeyi, skierowania kapitału i przedsiębiorczości ku przemysłowi, w interesie wytworzenia w przyszłości dla siebie nowych, lub większych sił podatkowych, zrzec się na czas jakiś dochodów z podatku, którego jeszcze nie ma, którego w przeszłości bez takich ulg przez szereg lat, możeby nie było. Nie łatwo jednak krajowi i innym ciałom autonomicznym zrzec się dziś już choć skąpo płynącego z tych źródeł dochodu od przedsiębiorstw już istniejących, gdyż takie *lucrum cessans* stanowiłoby ubytek w budżetach autonomicznych, na który nasze stosunki krajowe nie pozwalają.

Komisya więc zgodnie z wnioskodawcą, proponuje uwolnienie tych przedsiębiorstw jedynie od różnicy ciężaru, od tej nadwyżki, którąby przedsiębiorca płacić musiał, gdyby jego zakład rozszerzył się do rozmiarów wymaganych ustawą.

Przedstawiając niniejsze sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi, komisya przemysłowa sądzi jednak, że należałoby pomyśleć o szeregu innych środków, któreby zdolne były rozbudzić przedsiębiorczość przemysłową w kraju naszym, zackęcić kapitał, rozbudzić inicyatywę prywatną i zbiorową.

Pomimo trudnych warunków, w jakich się kraj nasz znajduje, niemożebności działania intensywnego przy dzisiejszych finansowych środkach budżetu krajowego, niepodobna sprawy tak ważnej jak rozwój przemysłu krajowego zostawić własnemu losowi. Już to, co się w kraju zrobiło przy pomocy zasiłków z funduszu przemysłowego, akeyi na polu szkolnictwa, pomocy i zachęty na polu przemysłu domowego, spółek surowcowych, magazynowych, produkeyjnych, ulg podatkowych, świadczy; że wiele zdziałać można, że na tej drodze iść dalej należy.

Komisya przemysłowa sądzi, że i nam w miarę sił i środków należy rozwinąć energiczniejszą akeyę w tym kierunku, dla tego oprócz proponowanych przez posła Rutowskiego i towarzyszy wniosków, dołącza rezolucye polecające Wydziałowi krajowemu przy pomocy krajowej komisji przemysłowej zbadanie i przygotowanie innych środków do tego samego celu zmierzających.

Komisya przemysłowa wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące rezolucye:

1) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby ustawę krajową z d. 20. stycznia 1886 o uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, a jeżeli niniejszy projekt ustawy stanie się ustawą i uzyska Najwyższą sankcyę, tę ustawę podał do publicznej wiadomości, nie ograniczając się na dziennik ustaw krajowych, a to w pismach krajowych i zagranicznych.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby z wykonania ustawy z dnia 20. stycznia 1886. na najbliższej sesji sejmowej zdał sprawę.

3) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy pomocy krajowej komisji dla spraw przemysłowych zbadał i na najbliższą sesyę sejmową przedłożył wnioski, ewentualnie projekta do ustaw w przedmiocie:

a) Uwolnień od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych na szereg lat dla nowo powstających i rozwijających się spółek surowcowych, magazynowych i produkeyjnych mających na celu rozwój przemysłu krajowego i zbytu krajowych wyrobów, a to spółek powstałych na zasadzie ustawy o stowarzyszeniach,

b) Uwolnień od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych na szereg lat dla towarzystw akcyjnych, któreby powstały w kraju na polu przemysłu krajowego i handlu wyrobami przemysłu krajowego.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy pomocy krajowej komisji dla spraw przemysłu zbadał czy i pod jakimi warunkami mógłby kraj zachęcić do zakładania fabryk, gdyby zapewnił większym przedsiębiorstwom, zdolnym ożywić produkcję krajową, pomoc kraju lub i inne ułatwienia w zakładaniu i utrzymywaniu dojazdów fabrycznych od fabryk do dróg bitych i kolei żelaznych.

Lwów dnia 21. listopada 1889.

Przewodniczący.

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Rutowski w. r.

U s t a w a.

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 20. stycznia 1886 Dz. u. kr. l. 17. o uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Artykuł I. ustawy z d. 20. stycznia 1886, Dz. u. kr. l. 17. przestaje obowiązywać, a natomiast obowiązuje, co następuje:

I. Następujące zakłady przemysłowe, które zostaną założone w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem do końca roku 1894, uwolnione zostaną od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, na okres dziesięciu lat, licząc od dnia otwarcia nowo powstającego zakładu:

I. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu dotąd w kraju niezaprowadzonych, a mianowicie: zakłady dla wyrobu soli potażowych z wyjątkiem potażarni, zakłady dla wyrobu alunu, angielskiego kwasu siarkowego, kwasu azotowego, chemicznych produktów do blichowania; zakłady dla wyrobu szteingutowych rur glazurowanych, retort ogniotrwałych, szlifowanego szkła stołowego, zwierciadłowego i zwierciadeł, porcelany; zakłady dla przerobu mazi pogazowych na asfalt sztuczny i środki desinfekcyjne, farb anilinowych; zakłady dla przerobu fosforytów na sztuczne nawozy, zakłady dla wyrobu blachy miedzianej, emaliowanych naczyń żelaznych, sztyftów, gwoździ, śrub, nitów i łańcuchów żelaznych; zakłady dla wyrobu cellulozy; zakłady dla wyrobu przędzy z lnu i konopi, przędzalnie z lnu, konopi i juty, tkalnie mechaniczne z lnu, konopi, bawełny, juty i jedwabiu, mechaniczne tkalnie worów; zakłady dla wyrobu cerat, pa-

sów pędowych ze skóry i materiałów włókiennych; fabryki krochmalu, dekstryny i syropu krochmalowego z pszenicy, kartofli lub kukurudzy, fabryki konserw jarzynowych, mlecznych i mięsnych.

2. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, jeżeli będą założone według wymagań dzisiejszego stanu techniki, obliczone będą na większy przerób surowego materiału i zatrudniać będą większą liczbę robotników, a mianowicie zakłady przemysłowe dla wyrobu cementu i wapna hydraulicznego, dla wyrobu fajansu, glazurowanych naczyń szteinguranych, zbytkowych wyrobów z gliny i majolik, ciekłych i stałych smarów z olejów mineralnych; zakłady dla wyrobu zupełnych urządzeń i aparatów gorzelnianych, dla wyrobu maszyn i narzędzi rolniczych, dla wyrobu całych powozów, dla wyrobu narzędzi wiertniczych dla górnictwa krajowego, lin drucianych, lamp naftowych; zakłady dla wyrobu kalafonii i przerobu odpadków drzew szpilkowych sposobem szwedzkim, olejków eterycznych, fabryki beczek i szpuntów do beczek; zakłady dla wyrobu fortepianów: przedsiębiorstwa z wełny zatrudniające najmniej 100 wrzecion, zakłady przemysłowe tkackie z lnu, konopi, bawełny i juty, zatrudniające w obrębie zakładu najmniej dziesięć ręcznych warsztatów tkackich, zakłady przemysłowe tkackie z wełny i jedwabiu zatrudniające w obrębie zakładu najmniej sześć warsztatów tkackich, zakłady blichu i apretury, zdolne przerobić najmniej 20.000 sztuk płótna i odpowiednią ilość przędzy i innych wyrobów z lnu, konopi, bawełny i juty, zakłady apretury sukna, zdolne przerobić najmniej 1000 sztuk sukna i innych wyrobów wełnianych farbiarstwo i drukarnie wyrobów tkackich, zdolne przerobić większą ilość tkanin z lnu, konopi, juty, bawełny i wełny, zakłady dla wyrobów pończoszkowych, zatrudniające najmniej 15 cyrkularnych warsztatów, zakłady garbarskie dla wyrobu skór podeszwianych, saków, skór cielęcych matowych czarnych i szarych, zamszów i kidów, oraz skór lakierowanych; zakłady białoskórnice dla przerobu większej ilości skórek, zakłady przemysłowe dla wyrobu świec stearynowych, fabryki mydła, zdolne przerobić najmniej 1000 cetnarów tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, zakłady dla wyrobu surogatów kawy (kawy figowej i cykoryi) obliczone na przerób produktów najmniej z 50 morgów roślin okopowych.

II. Zakłady przemysłowe w kraju istniejące należące do gałęzi przemysłu w ustępie I. wyliczonych, jeżeli w ciągu lat pięciu od dnia wejścia niniejszej ustawy w życie, zaprowadzą wydoskonalone urządzenia techniczne według wymagań dzisiejszego stanu techniki, jeżeli rozszerzą przedsiębiorstwo tak, że będzie zdolne przerabiać większą ilość surowego materiału, zatrudniać większą ilość robotników, zostaną uwolnione od całej nadwyżki wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, jakoby przypadła do zapłaty wskutek powiększenia

produkcji zakładów, a to na okres dziesięciu lat, licząc od dnia 1. stycznia lub 1. lipca następującego po stwierdzonym przeistoczeniu zakładu według wymogów niniejszego artykułu.

§. 2.

Art. II. ustawy z 20. stycznia 1886 zostaje zmieniony jak następuje:

O zastosowaniu tej ustawy do nowo powstających, oraz do istniejących ale przekształcających się zakładów przemysłowych rozstrzyga Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku i ogłasza swoją uchwałę w gazecie urzędowej.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.
